129; S'abdaRa.(Vā.) 1013; अक्षोटम् अखरोट: NirṇaSi. 289.15; KośaKaTa. 1.3193; S'abdaRaSaK. 87.5; पक्वाक्षोटस्य मिस्सेव स्थितं नक्षत्रमण्डलम् YogVā. viB. 127.16; अक्षोटं पनसं···प्रतिसंहृत्य बलातैलं निधापयेत् KāśyaS. 143B.5; अक्षोटो मधुरो बल्यः स्निग्धोष्णो वातपित्तजित् RājNi. 180.25; वितत्य ··· सेनां प्रियङ्गुशालिकोद्रवैः । यन्त्राश्ममिरिवाक्षोटैर्जित्वा तं स न्यविक्षत RājTa.(Prā.) 361; नीपकोकाम्रसरलदाडिमाक्षोटमिस्सटाः ।···सत्फला द्रुमाः S'ukraNī. iv. 4.49.

अक्षोटक (akṣoṭa-ka) *m.* walnut [=अक्षोट] (आश्रित्य तिष्ठति) धनदोऽक्षोटकम् SkandP. vi. 252.25; पीलुः अक्षोटः अक्षोटकोऽपि BhāvPraNi. 103.130; अक्षोटकोऽपि वातादसदृशः कफपित्तकृत् BhāvPra.(Bhā.) 6(7).129; दाडिमानां च स्वादूनामक्षोटकवनानि च VāyuP. i. 38.69; गच्छन्मार्गेण भूपतिः । ··· अक्षोटकैः ··· कृतच्छायः ParṇāParGra. 4.61; अक्षोटकः फलस्नेहः कन्दरालो गुडाशयः PañcTaPra. 13.8.

अक्षोटनारिकेराढ्य (akṣoṭanārikerāḍhya) *adj.* [*f.* -ā] rich in walnut and cocoanut trees नगरी मथुरा नाम विश्रुता । अक्षोटनारिकेराढ्या यदुपान्ताद्रिभूमयः SaraKaṇṭhā. 45.7.

अक्षोटनालिकेराङ्क (akṣoṭanālikerāṅka) *adj.* [*f.* -ā] marked by walnut and cocoanut trees मथुरा नाम विश्रुता । अक्षोटनालिकेराढ्या (v. l. °राङ्का) यस्याः पर्यन्तभूमयः KāvyālaṅSū. ii. 2.23.

अक्षोटनालिकेराढ्य (akṣoṭanālikerāḍhya) *adj.* [*f.* -ā] rich in walnut and cocoanut trees मथुरा नाम विश्रुता । अक्षोटनालिकेराढ्या यस्याः पर्यन्तभूमयः KāvyālaṅSū. ii. 2.23.

अक्षोटपिण्यक (akṣoṭa-piṇyaka) *m. n.?* walnut oil-cake व्यथुरात्मनः । प्राणसंधारणं केचिच्छाकेनाक्षोटपिण्यकैः RājTa.(Prā.) 355.

अक्षोटपृष्ठग (akṣoṭapṛṣṭha-ga) *adj.* [*f.* -ā] existing on the outer surface of a walnut fruit ब्रह्माण्डाद्दशगुणतस्तोयं तत्र व्यवस्थितम् । आस्थितं वेष्टयित्वा तु त्वगिवाक्षोटपृष्ठगा YogVā. iii. 29.56.

अक्षोटप्रदान (akṣoṭa-pradāna) *n.* offering of walnuts आम्राक्षोटप्रदानेन सर्वकामानवाप्नुयात् ViṣṇuDhaP. iii. 297.11.

अक्षोटमल्ल (akṣoṭamalla) *m.* name of a person अक्षोटमल्लः समरे तत्र मल्लश्च चाचरिः । अगातां राजगृह्यौ द्वौ स्वर्गस्त्रीभोगभागिताम् RājTa.(Ka.) 7.1501.

अक्षोठ (akṣoṭha) *m.* [w. r. for *akṣoṭa*] walnut अक्षोठशुण्ठिमरिचार्द्रकदाडिमत्वक्···°सुसंस्कृतान्यः । मत्स्यान् सुशीतसितभक्ततले दधाति Subhāṣi. 2357.

अक्षोड (akṣoḍa) *m.* walnut; *Aleurites triloba* (=अक्षोट) अक्षोडभव्यपनसैर्बिल्वतिन्दुकवेणुभिः (आकीर्णः···गिरिः) Rāmā. 2.2074*(2); वातामाक्षोड°···°प्रभृतीनि ।···बल्यानि मधुराणि च SuśruS. i. 46.187; i. 45.120; निकोठकाक्षोडकरञ्जशिग्रुकाः । (स्नेहाशयाः स्थावरसंज्ञिताः) CaraS. i. 13.10 (1922 Ed.); i. 26.86; RaghuVa. 4.69 (v. l.); MatsyP. 217.53; AmaK. 92.9 (Colebrooke); वातामाभिषुकाक्षोडमुकूलकनिकोचकम् ।···गुरु शीतलम् AṣṭāSaṁ. 1.7 (i. 39.7); 1.18 (i. 98.13); 5.2 (ii. 141.14); VaijK. 48.46; क्षः क्षरः क्षरणः क्षारोऽक्षोडोऽक्षोऽक्षराक्षरः DvyakṣaNā. 2.104; अक्षोडस्तु फलस्नेहः कन्दरालफलोऽपि च KalpaK. 257.79.

अक्षोडक (akṣoḍa-ka) *m.* = अक्षोड [PW]

अक्षोत्क्षिप्त (akṣotkṣipta) *adj.* (a globe) raised to the extent of the degrees of the latitude अक्षोत्क्षिप्तस्योदक् तिर्यग्वेधप्रकाशाहरिजस्थाः PañcSi. 14.25.

अक्षोत्तर (akṣottara) *n.* the plank above the axle भारोपर्युङ्गुलघनफलकाप्रस्तरो भवेत् । अक्षमक्षोत्तरं चक्रभट्टभारोपयानकम् MayaMa. 31.34; भारो भारोपधानं च अक्षमक्षोत्तरं तथा । कूबरः कूबरस्याग्रे द्वयपट्टैश्च कीलकैः ।···अक्षमक्षोत्तरं मध्ये दारुकीलं प्रयोजयेत् MayaMa. 31.47; अक्षमक्षोत्तरं चैव वारो वा यानकं यथा MayaMa. 31.56. अक्षान्तेऽक्षोत्तरबन्धे दारुकीलैः प्रयोजयेत् MayaMa. 31.44.

अक्षोत्तरलेखान्तर (akṣottaralekhāntara) *n.* distance between the line of the latitude and the north-south line अक्षे क्षिप्तां लेखां कुर्याच्च भगणचिह्नपर्यन्ताम् । अक्षोत्तरलेखान्तरमपक्रमांशोत्थमादाय PañcSi. 14.3.

अक्षोत्तरायति (akṣottarāyati) *f.* the length of the plank above the axle व्यासश्चाक्षायतिः सैव नाभ्यन्ताक्षोत्तरायतिः । स्वव्यासाध्यर्धमायामो रथोपस्थस्य कीर्तितः ĪśānS'iPa. ii. 48.65.

अक्षोत्तरायाम (akṣottarāyāma) *m.* the length of the plank above the axle अक्षोत्तरायामसमा चक्राणां विस्तृतिः स्मृता ĪśānS'iPa. ii. 48.71.

अक्षोत्तार (akṣottāra) *n.* (=अक्षोत्तर ?) the plank above the axle रोहारोहघने चैव अक्षोत्तारं तथा बकम् । भारस्योदयपट्टैश्च कीलकैः पट्टबन्धकैः । योग्यं च द्व्यंशपादांशैरयःपट्टैश्च बन्धयेत् MayaMa. 31.42.

अक्षोत्सेध (akṣotsedha) *m.* the height (i. e. thickness) of the axle सप्ताङ्गुलं समारभ्य द्विद्व्यङ्गुलविवर्धनात् । त्रयोविंशाङ्गुलान्तं स्याच्चाक्षोत्सेधं तु पूर्ववत् MānaSā. 43.12.

अक्षोत्सेधार्ध (akṣotsedhārdha) *m.* (or *n.*) one-half of the height of the axle तस्याधः कर्णनं कुर्यादक्षोत्सेधार्धमेव च MānaSā. 43.26.

[1]**अक्षोद** (akṣoda) *m.* walnut tree वनम्···अद्राक्षीत्···नारदः···अक्षोदैः···विराजितम् SkandP. ii. (9). 16.34.

[2]**अक्षोद** (akṣoda) *n.* name of a lake हेमकूटस्य पृष्ठे तु सायनं (v. l. अक्षोदम्) नाम तत्सरः VāyuP. i. 47.63 [ĀnandāS'S.(49), 1905 Ed.]

अक्षोदनार्ह (a-kṣodanārha) *adj.* which should not be crushed क्षोत्तव्या इति । अर्हार्थे कृत्यः । ये क्षुद्यमाना अपि न म्रियन्ते जलौकाःप्रभृतयः । ये तु म्रियन्ते ते पापनिमित्तत्वादक्षोदनार्हाः Pradī. ii. 536B.28 (*on* P. ii. 4.8)

अक्षोदल (akṣoda-la) *m.* walnut tree or its fruit अक्षोदलः स्नेहफलो गुडाश्रयः कन्दरालश्च ।···पार्वतः स्वादुमज्जः स्यात् AbhidhāMañ. 195.5.

अक्षोदवैर (akṣoda-vaira) *m.* unending (stable) enmity, स मागधैर्योऽनुगतः सहायैरक्षोदवैराकुलिताखिलाशः । रणाजिरम्···अवतीर्णः RāghPāṇ. (Dha.) 16.5 (comm. न क्षोदो यस्य तेन वैरेण)

अक्षोदीयस् (a-kṣodīyas) *adj.* [comp. of *akṣudra* cf. P. vi. 4.156] **1** rich, noble, magnanimous, liberal अक्षोदीयानहसिष्टहर्षो विदधे क्षेपीयो महोत्सवं सः DvyāśraKā. 20.63; (comm. क्षुद्रो दरिद्रः कृपणश्चात्यन्तं क्षुद्रः क्षोदीयान् न तथा । ईश्वर उदारश्चेत्यर्थः); **2** not too small, considerable आद्ये पक्षे (=साक्षाद्देहव्यापारेण व्यापारपक्षे) एकस्यैव भूभूधरादेर्विधानेऽक्षोदीयसः कालक्षेपस्य संभवाद् बंहीयसाप्यनेहसा न परिसमाप्तिः SyādvāMañ. 6.(118); अस्मै विसायिभासे ननु नमति न कः पापिनां वृत्तमुच्चैरक्षोदीयानपात्रेऽध्वनिधनमलिनां सारसांयात्रिकानाम् । धत्ते Kapphiṇā. 6.48.

[1]**अक्षोद्भव** (akṣodbhava) *adj.* produced or extracted from the fruit of *Terminalia bellerica* लौहे सुपात्रे विनिधाय तैलमक्षोद्भवं तच्च पचेत्प्रयत्नात् SuśruS. iv. 25.34.

[2]**अक्षोद्भव** (akṣodbhava) *adj.* arising from or caused by the sense-organs निर्दोषेति ।···किं निर्दोषैरक्षैरुद्भवो यस्येति । किं वा निर्दोषं च तदक्षोद्भवं चेति NyāySu.(Ja.) 254A.13 (*on* ii. 1.2)

अक्षोद्भववालन (akṣodbhava-vālana) *n.* latitudinal deflection, deflection due to the latitude (of a planet) शरायनाक्षोद्भववालनानाम् । संस्कारभागज्यकया विनिघ्नं मानैक्यखण्डम्···वलनं स्फुटं स्यात् SiddhāTaVi. 339.4.

अक्षोद्या (akṣodyā) *f.* one of the eight forms of the goddess Brahmāṇī अक्षोद्या ह्यक्षकर्णी च राक्षसी क्षपणक्षया । पिङ्गाक्षी चाक्षया क्षेमा ब्रह्माण्यष्टकसंस्थिताः AgniP. 146.12.

अक्षोधुक (á-kṣodhuka) *adj.* [*f.* -ā] free from hunger, not hungry ते न क्षुधार्तिमाच्छेन्त्यक्षोधुका भवन्ति TaiS. VII. iv. 11.2; अक्षोधुकास्ता ऽसमां प्रजा: TaiS. VII. v. 9.1; अक्षोधुको यजमानो भवति MaiS. i. 4.11; i. 6.5; काम्यो भवत्यक्षोधुको य औपवसथिकं भुङ्क्ते DrāhyāGS. ii. 1.5; GobhiGS. i. 6.3.

अक्षोधुकंभावुक (akṣodhukam-bhāvuka) *adj.* [Debru. p. 480] not easily becoming hungry, not likely to be hungry अक्षोधुकंभावुकं ह्यस्य (भवत्य)स्मिंश्च लोकेऽमुष्मिंश्च यस्यासा अवक्षाणान्यनुसमिन्धते VādhūlaS'S. iii. 9.16; अनाभ्याख्यायुकं ह्यस्याक्षोधुकंभावुकं भवत्यस्मिंश्च लोकेऽमुष्मिंश्च य एवं वेद VādhūlaS'S. iv. 60.12.

अक्षोन (akṣona) *adj.* [*f.* -ā] **A** less by (the degrees of) the latitude नवतेरक्षोनायाः क्रमशो ज्या लम्बको भवति PañcSi. 4.28; **B** less than the latitude सौम्याक्षोना यदा का(?क्रा)न्तिः स्यात्तदा द्युदलश्रवः । विषुवच्छाययाभ्यस्तः कर्णो मध्याग्रयोद्भृतः SūrySi. 3.26.

अक्षोन्नत (akṣonnata) *adj.* elevated to the (given) latitude छेद्यवदर्धकपालं सचिह्नमक्षोन्नतं सदिक्चक्रम् । सुसमावनिविन्यस्तं कुर्यात् PañcSi. 14.19.

अक्षोन्नति (akṣonnati) *f.* height of the upper part of the breast व्यासोऽक्षे श्रुतिभिर्यवैर्ऋतुमितैर्नाभौ दृशाक्षोन्नतिः TantrSa. 2.114 (comm. अक्षे स्तनाग्रभागे)

अक्षोपकरण (akṣopakaraṇa) *n.* a piece in the game of dice, a piece (draughtsman) in chess, a pawn अक्षोपकरणं शारिः शारिः शकुनिकान्तरम् AnekāSa. 502; पर्याणेऽक्षोपकरणे शारिः शकुनिकान्तरे TrikāS'e. iii. 3.374; Liṅgānu.(He.) 55.16; ViśvaPra. 131.82; NānārthSaṁ. 87.30; शारिर्नाक्षोपकरणे स्त्रियां शकुनिकान्तरे MediK. 139.88; 139.90; ViśvaLok. 290.83; S'abdaRaSaK. 261.1; 261.4.

अक्षोपजीव्यता (akṣopajīvya-tā) *f.* dependence or reliance on sense-organs or sense-perception दुरन्तध्वान्तखण्डानामखण्ड्यक्षोपजीव्यता GuruCan. i. 295.19.

अक्षोपयोग (akṣopayoga) *m.* use of the sense-organ (viz. the eye) अव्युत्पन्नस्य सन्निहितेऽप्यर्थे व्याप्रियमाणे चक्षुषि शब्दश्रुतेरनन्तरं यद् गौरिति तत्र ज्ञानं